

We Lwowie dnia 23. grudnia 1899.

'Aleg. 37

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zmiany §§. 3 lit. B, 36,
43 i 109 lit. B. ust. 2. statutu Banku krajowego.

Wysoki Sejmie!

W ciągu roku 1899 stała się aktualną sprawą utworzenia w Banku krajowym źródła kredytu długotrwałego dla spółek wodnych zorganizowanych na zasadzie ustawy z dnia 30. maja 1869 r. Nr. 93 Dz. pp. i ustawy z dnia 14. marca 1875 (Dz. u. i rozp. kr. Nr. 38), jedyne bowiem źródło kredytu, z którego Spółki te dotąd w kraju naszym mogły zaspakajać swoje potrzeby kredytowe w warunkach dla nich dogodnych i ich celom odpowiadających, krajowy fundusz pożyczkowy dla Spółek wodnych, zostało obecnie udzielonemi pożyczkami wyczerpanem, a kwoty wpływające do tego funduszu są w obec niskiego oprocentowania pożyczek (3%) i przeważnie na dłuższe okresy rozłożonych spłat kapitału tak nieznaczne, że nie mogą uczynić zadość rzeczywistym potrzebom kredytu dla Spółek. Wskutek tego postanowił Wydział krajowy uchwałą z dnia 26. maja 1899 roku LW. 33.861 wziąć pod rozwagę sprawę otwarcia dla Spółek wodnych kredytu w Banku krajowym, jako instytucji mającej za zadanie „podniesienie dobrobytu w kraju“, a w szczególności „popieranie rozwoju rolnictwa“ w myśl swego statutu, który w §. 3. lit. D. m) zawiera nadto postanowienie, iż do czynności Banku należeć będzie „udzielanie pożyczek na przedsiębiorstwa melioracyjne“ i „ułatwianie w drodze kredytu tworzenia się spółek melioracyjnych“. Pismem tedy z powyższej daty i liczby wezwał Wydział krajowy Dyrekcyę Banku krajowego, powołując się na wyżej zacytowane postanowienia statutu Bankowego, by sprawę umożliwienia Spółkom wodnym zaciągania w Banku krajowym długotrwałych, na planach amortyzacyjnych opartych, pożyczek na cele odpowiadające statutom tychże Spółek, wzięła pod rozwagę i przedłożywszy ją pod uchwały Rady Nadzorczej Banku, przedstawiła następnie Wydziałowi krajowemu do decyzji.

W odpowiedzi na to wezwanie oznajmiła Dyrekcyja Banku krajowego pismem z dnia 3. lipca 1899 Nr. 24.731 (LW. 44.491), iż podziela najzupełniej wyrażone w re-skrypcie Wydziału krajowego przekonanie o potrzebie udzielania z zasobów Banku Spół-

kom wodnym znaczniejszych pożyczek i uznaje, że pożyczki te w obec postanowień krajowej ustawy wodnej, nadającej prestacyom Spółek wodnych pierwszeństwo hipoteczne do wysokości trzechletniej zaległości, oraz w obec tego, że w myśl postanowień państwowej ustawy melioracyjnej raty anuitetowe pożyczek udzielanych Spółkom wodnym są ściągalne w drodze egzekucyi politycznej, przedstawiają zupełne bezpieczeństwo, to jednak Bank krajowy nie mógłby potrzeb kredytowych Spółek zaspokajać z zapasów gotówkowych działu bankowego, Spółki wodne bowiem potrzebują kredytu długotrwałego, o spłacie rozłożonej na szereg lat, a nie byłoby dla Banku wskazaniem i korzystnym więzić na długie lata znaczne kapitały z swoich funduszów obrotowych w takich pożyczkach. W obec tego poruszyła Dyrekcyja Banku myśl uczynienia zadość potrzebom kredytu dla Spółek wodnych drogą emisji papierów, a uznając, że w obec dzisiejszego stanu targu pieniężnego u nas nie byłoby wskazaniem wprowadzać na targ ten nowy typ papieru emisyjnego, jakim byłyby obligacye melioracyjne, nie mogłyby one bowiem dziś liczyć na odbiorców po kursie odpowiednim ich wartości i bezpieczeństwu, zapytała Wydziału krajowego, czy nie uważałby za odpowiedni sposób rozwiązania sprawy przez dopuszczenie Spółek wodnych do korzystania z kredytu komunalnego w Banku krajowym.

Uchwałą z dnia 24. października 1899 LW. 44.491 zgodził się Wydział krajowy, w zasadzie na myśl przeprowadzenia w statucie Banku krajowego, a mianowicie w postanowieniach tegoż statutu traktujących o pożyczkach komunalnych takich zmian, iżby w przyszłości także Spółki wodne z kredytu komunalnego w Banku korzystać mogły, — uznał bowiem, iż zarówno emisya obligów melioracyjnych, jak i zaspokajanie potrzeb kredytowych Spółek wodnych pożyczkami gotówkowymi z zasobów działu Bankowego, nie byłoby odpowiedniem. Droga pierwsza bowiem, w obec niemożności zapewnienia obligom melioracyjnym odpowiedniego kursu na targu pieniężnym, narażałaby Spółki korzystające z kredytu na straty przez ponoszenie różnicy między wartością nominalną a kursową obligów, czyniłaby więc kredyt o tyle droższym; droga druga zaś pozbawiając Bank zapasów gotówki w dziale bankowym, byłaby dla Banku niedogodną, a także dla Spółek wodnych nie byłaby dość korzystną, pociągałaby bowiem konieczną zmianę warunków co do oprocentowania pożyczki w ciągu jej trwania, a to w miarę fluktuacyi targu pieniężnego, i nie mogłaby Spółkom mimo całej dobrej woli Banku zapewnić tak dogodnych warunków co do czasu spłaty, jakie daje forma pożyczki amortyzacyjnej na emisji papierów opartej.

Te motywa skłoniły Wydział krajowy do przyjęcia myśli Dyrekcyi Banku krajowego, myśli, zaspokojenia potrzeb kredytowych Spółek wodnych, pożyczkami udzielanemi im w obligach komunalnych. Wydział krajowy wychodził przytem z tego zapatrywania, że jakkolwiek pożyczki komunalne, jak to już ich nazwa wskazuje, są w pierwszym rzędzie przeznaczone na cele gminne i powiatowe, to jednak nie ma zasadniczej przeszkody udzielania Spółkom wodnym pożyczek w obligach komunalnych, cele bowiem Spółek wodnych są tak samo jak cele pożyczek gminnych i powiatowych, celami dobra publicznego, zasługują więc na takie samo poparcie i równomierne traktowanie w dziedzinie kredytu publicznego, co do bezpieczeństwa zaś i pewności ściągania rat pożyczek, dają Spółki wodne podobnie jak gminy lub powiaty te same gwarancye.

Skoro bowiem spółka wodna po myśli przepisów ustawy państwowej z r. 1869 i krajowej z r. 1875 ukonstytuowana, zaciągnie pożyczkę w instytucyi do udzielania takich pożyczek statutowo upoważnionej, mają być według §. 17. ustawy z 30. czerwca 1884 L. 116 Dz. p. p. datki przypadające spółce od uczestników (właściciele gruntów do spółki należących) w terminach płatności tak samo jak podatki drogą egzekucyi ściągane nawet i bez żądania zarządu spółki i do wysokości należności potrzebnej na pokrycie raty pożyczkowej, wprost z urzędu pobierającego do tejże instytucyi, która dała pożyczkę, odprowadzane, przyczem datkom tym, które stanowią ciężar gruntowy (§. 61. ust. kraj.)

służy — zaraz po podatkach rządowych, aż do wysokości 3-letnich zaległości pierwszeństwo przed innymi wierzycielami. Bezpieczeństwo więc tych pożyczek jest możliwie największe, bo gdyby nawet zarząd spółki zaniedbał rozpiścić na uczestników wpłaty celem uiszczenia należności z pożyczki wynikających, może to uczynić podług §. 19. powołanej ustawy z r. 1884 władza administracyjna.

Wydział krajowy mając tedy powyższe względy na oku, wezwał Dyrekcyę Banku krajowego reskryptem z dnia 24. października 1899 LW. 44.491, by w myśl obowiązujących przepisów statutu przedłożyła Radzie Nadzorczej Banku krajowego projekt takich zmian postanowień statutu Banku traktujących o pożyczkach komunalnych, iżby z kredytu komunalnego mogły w przyszłości korzystać spółki wodne.

Wezwaniu temu uczyniła Dyrekcyja zadość i relacją z dnia 18. grudnia 1899 r. Nr. 45.222 przedłożyła Wydziałowi krajowemu uchwalony przez Radę Nadzorczą Banku na jej posiedzeniu z dnia 13. grudnia 1899 projekt zmian statutu Banku.

Projekt ten przedkłada Wydział krajowy niniejszem, opierając się na powyższym wywodzie, stósownie do postanowienia §. 115 (ustęp 1.) statutu Banku krajowego, kończąc wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm uchyla dotychczasowe brzmienie §. 3 B. ustęp 1. statutu Banku krajowego i uchwała ten ustęp w brzmieniu następującym:

„B. Oddział komunalny obejmuje udzielanie pożyczek spłacalnych ratami:

1. gminom i powiatom; 2. Towarzystwom zaliczkowym, utworzonym na podstawie ustawy z dnia 9. kwietnia 1873 Nr. 70 dz. p. p. i kasom oszczędności powiatowym lub gminnym, wszystkim tym instytucjom za poręką gmin lub powiatów przyjętą zgodnie z ustawą; 3. spółkom wodnym na cele w ich zakres statutowy wchodzące (§. 36). Pożyczki te udzielane będą w obligacjach komunalnych wydawanych do wysokości udzielanych pożyczek. Wszystkie obligacje komunalne wszelkich emisji, będące równocześnie w obiegu nie mogą łącznie przekraczać kwoty 15,000.000 zł. (piętnaście milionów) zł. w. a. imiennej wartości.

II. Sejm uchyla dotychczasowe brzmienie §. 36. statutu Banku krajowego i uchwała ten §, w brzmieniu następującem:

§. 36. Bank udzielać będzie pożyczki w obligacjach komunalnych:

1. Gminom i powiatom:

- a) na spłatę lub ułatwienie spłaty wysoko oprocentowanych długów powiatów, gmin i członków gminy;
- b) na inwestycje i przedsiębiorstwa produkcyjne, oraz na zakładanie lub zasilanie powiatowych lub gminnych zakładów pożyczkowych;
- c) na cele użyteczności publicznej, nie wchodzące w zakres bieżącej gospodarki gminnej.

2. Towarzystwom zaliczkowym, utworzonym na podstawie ustawy z 9. kwietnia 1873 Nr. 70 Dz. p. p. i kasom oszczędności powiatowym lub gminnym, wszystkim tym instytucjom za poręką gmin lub powiatów, przyjętą zgodnie z ustawą, celem dostarczenia obrotowego funduszu, szczególnie dla udzielania pożyczek na realności włościańskie, pod warunkami odpowiadającymi potrzebom kredytu włościańskiego, jednak przy przestrzeganiu istniejących dla tych instytucji statutowych i odnośnych prawnych postanowień.

3. Spółkom wodnym na cele w ich zakres statutowy wchodzące, o ile spółki takie odpowiadają przepisom §§. 20—25 ustawy z dnia 30. maja 1869 Nr. 93 Dz. p. p. i §§. 52—68 ustawy z dnia 14. marca 1875 Nr. 38 Dz. u. i rozp. kraj. Pożyczka nie

może przekraczać wysokości kosztów robót, na których pokrycie zostaje zaciągnięta. Jeśli pożyczkę zaciąga Spółka wodna przez kraj lub Państwo subwencyonowana, pożyczka nie może przekraczać wysokości kosztów subwencyą nie pokrytych.

Przyznanie pożyczki w obligacjach komunalnych, nastąpić może tylko za uchwałą Rady nadzorczej Banku krajowego, powziętą na wniosek Dyrekcji, a zatwierdzoną przez Wydział krajowy.

Udzielanie pożyczek komunalnych gminom wiejskim, tudzież gminom miasteczek i miast, nie posiadających osobnych statutów, zależne jest od uchwały Rady powiatowej, uznającej istotną użyteczność i potrzebę zaciągnięcia pożyczki na jeden z celów powyżej wymienionych.

O każdej pożyczce komunalnej, kwotę stu tysięcy (100.000) zł. w. a. przynoszącej tudzież o każdej pożyczce komunalnej, udzielonej gminie lub powiatowi, przedtem już jakąś zaliczką lub pożyczką obciążonym, Wydział krajowy składać będzie Sejmowi szczegółowe sprawozdanie na najbliższej sesji sejmowej.

III. Sejm uchyla §. 43 statutu Banku krajowego w dotychczasowym brzmieniu, i uchwała §. w brzmieniu następującem:

„§. 43. Bank krajowy wydawać może obligacje komunalne na podstawie i do wysokości pożyczek komunalnych, udzielonych powiatom lub gminom, dalej towarzystwom zaliczkowym, utworzonym na podstawie ustawy z 9. kwietnia 1873 r. Dz. p. p. Nr. 70, powiatowym lub gminnym kasom oszczędności, wszystkim tym instytucjom za poręką gmin lub powiatów przyjętą zgodnie z ustawą, a to do wysokości tych pożyczek a wreszcie:

Spółkom wodnym na cele w ich zakres statutowy wchodzące (36).

IV. Sejm uchyla §. 109 ust. B. 2. w dotychczasowym brzmieniu i uchwała, że ustęp ten ma brzmieć, jak następuje:

B) w dziale komunalnym:

2. Przyznawanie na wniosek Dyrekcji pożyczek komunalnych (§. 36) i potwierdzanie na obligacjach komunalnych, że zostały wydane na podstawie pożyczki udzielonej gminie, powiatowi, względnie towarzystwu zaliczkowemu, kasie oszczędności powiatowej lub gminnej za poręką gminy lub powiatu, przyjętą zgodnie z ustawą lub wreszcie spółce wodnej (§. 47. lit. g.).

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

S. Badeni w. r.

Sprawozdawca:

Mieczysław Onyszkiewicz w. r.

Członek Wydziału krajowego.